

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 37.016:811.521'243

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16778322>

Явище комунікації та альтернативні підходи до розвитку навичок говоріння японською мовою

Медведєва Ксенія Андріївна

викладач кафедри японської мови та перекладу факультету східних мов
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Україна, 04053,
м.Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, k.medvedieva@kubg.edu.ua,
<https://orcid.org/0009-0009-4959-6013>

Прийнято: 01.08.2025 | Опубліковано: 08.08.2025

***Анотація.** Кожна мова світу, безперечно, є безцінним культурним надбанням, дивовижним скарбом, бездонною криницею, і своєрідною книгою, що доводить та засвідчує існування народу. Книгою, яку ніколи не буде прочитано і переосмислено до кінця, бо в неї немає останньої сторінки, наприкінці завжди три крапки... Мова – це надзвичайно гнучке та живе явище, яке постійно оновлюється, адаптуючись та підлаштовуючись під вимоги та запити модерного життя. Що є цілком природним процесом, проте створює певні перепони для навчання та вивчення тієї чи іншої мови як іноземної. Так як здобувачі освіти, обираючи для вивчення іноземну мову, так чи інакше, вбачають у майбутньому спілкування з її носіями. А отже мають намір реалізувати говоріння шляхом комунікації. Тож ми вирішили вивчити питання ефективної комунікації, способи напрацювання говоріння, стратегії та методи освоєння комунікативних навичок та компетенцій японської мови. Проводячи дослідження, ми розглянули різноманіття тенденції, погляди, думки та*

результати досліджень іноземних та українських науковців, намагалися вдаватися до різностороннього вивчення даного питання і дійшли висновку, що спектр сучасних методів викладання говоріння та комунікації доволі розмаїтий, для полегшення сприйняття матеріалу слід вдаватися до візуалізації. Розвиток комунікативних навичок є доволі волатильним процесом, для забезпечення якого викладачам необхідно віднайти баланс між навичками говоріння, граматиною, лексикою та розумінням, що тісно взаємопов'язані. Ще одним важливим викликом викладача ми вважаємо переконання здобувачів освіти у тому, що достойне володіння японською мовою, можливість коректно висловлюватися, поважаючи норми та правила японського суспільства, є одним із секретів їхньої реалізації у житті та успішності, адже східна мова – то джерело мудрості, а її вивчення – то шлях, який наближає до нього.

Ключові слова: візуалізація, говоріння, ефективна комунікація, комунікативні навички та компетенції, методи викладання.

The phenomenon of communication and alternative approaches to developing Japanese speaking skills

Kseniia Medvedieva

Teacher at the Department of the Japanese Language and Translation, Faculty of Oriental Languages of Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, Kyiv, Ukraine, 04053,

k.medvedieva@kubg.edu.ua, <https://orcid.org/0009-0009-4959-6013>

Abstract. *Each language in the world is, without a doubt, a priceless cultural asset, a wonderful treasure, a bottomless well, and a unique book that proves and confirms the existence of a nation. It is a book that will never be fully read or reinterpreted, because it has no final page; at the end there are always ellipses...*

Language is an extremely flexible and living phenomenon that is constantly being updated, adapting to the demands and needs of modern life. While this is a completely natural process, it creates certain obstacles for students learning a particular language as a foreign one. This is because students who choose to learn a foreign language inevitably envision future communication with its native speakers. They intend to use speaking to communicate. Therefore, we decided to study the issue of effective communication, the ways to develop speaking skills, and the strategies and methods of mastering communicative skills and competencies in the Japanese language. In our research, we examined a variety of trends, perspectives, opinions, and research results from foreign and Ukrainian scholars. We tried to approach this issue from different angles and concluded that the range of modern methods for speaking and communication teaching is quite diverse. To facilitate the perception of material, visualization should be used. The development of communicative skills is a rather volatile process, and to support it, teachers need to find a balance between speaking skills, grammar, vocabulary, and comprehension, all of which are closely interconnected. We believe another important challenge for teachers is to convince students that a decent command of Japanese, and the ability to express oneself correctly while respecting the norms and rules of Japanese society, is one of the secrets to their success in life. After all, an Eastern language is a source of wisdom, and learning it is a path that brings one closer to it.

Keywords: *visualization, speaking, effective communication, communicative skills and competencies, teaching method.*

Постановка проблеми. Комунікація лежить в основі належного рівня існування у такому багатогранному сучасному суспільстві. Ми безперервно перебуваємо у круговерті інформації, формуємо думки, після чого ділимося ними з іншими чи довідуємося певні відомості від них. І цей процес видається нам всеосяжним, так як обмінюватися повідомленнями можна як у тісному колі

так і в широкому, сягаючи навіть міжкультурного рівня. Нашу зацікавленість викликає суть самого явища комунікації та його успішна реалізація через процес говоріння іноземною мовою, зокрема японською. Вміння коректно висловлюватися свідчить про зацікавленість у якісному спілкуванні. А вміння правильно виражати думки японською мовою – є підтвердженням освіченості та прагнення до всестороннього задоволення потреб комунікації у рамках міжкультурного суспільства, до якого тяжіє сучасний світ. Тож питання, на нашу думку, є складним та важливим і наше завдання – дослідити підходи викладання та навчання навичок говоріння задля забезпечення ефективного спілкування японською мовою здобувачами освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Іто Аяка стверджує, що комунікативні навички вже біля шістнадцяти років поспіль в Японії посідають одні з передових критеріїв, згідно яких надають перевагу тому чи іншому кандидату на працевлаштування, що є прямим свідченням високого рівня попиту на володіння комунікативними здібностями. Також їх відносять до базових універсальних умінь для вдосконалення кар'єрної освіти, які слід розвивати, починаючи зі школи [1, р. 216]. Додамо, що взаємозв'язок між мовними та комунікативними навичками лежить в основі японської загальної системи освіти, що свідчить про важливість обох, і на нашу думку, про недосконалість кожної без іншої. На думку Сян Мінвень та Кубомура Рісей, співпраця породжує можливості для спілкування. Розвиток комунікативних навичок відбувається через розмову, тобто через говоріння. Загальним навичкам можна навчити, а от здібності можна тільки розвивати. Тому результативним є завдання на спільну роботу на парі і шлях вирішення того чи іншого питання лише японською мовою [2, р. 9]. Ми час від часу вдаємося до завдання, коли студентам необхідно викрутитися, підтримуючи діалог, тон якому задає викладач чи інший студент. Тож варто створювати умови для ефективного обміну думками між студентами,

давати фідбеки, що значно поліпшує рівень впевненості студента у собі та сприяє росту рівня комунікативних навичок [1, р. 221].

Даїчі Аракава, Масахіко Мачіда, Томонорі Хашідзуме та Такахіса Фурута також зазначають, що комунікативні вміння не є вродженими, тому їх слід розвивати, а власне комунікація це питання взаєморозуміння та спілкування [3, р. 120]. Через широкий спектр використання у суспільстві комунікативні навички слід опанувати в обов'язковому порядку. Більше того, володіння комунікативними навичками чинить позитивний вплив на зняття стресу, мають безпосередній зв'язок з ментальним та фізичним здоров'ям, а люди з високим рівнем оволодіння комунікативними навичками ведуть повноцінне повсякденне життя [3, р. 119]. До факторів, які формують комунікативні здібності відносять: вміння співпереживати та бути чуйним, товариськість, активність, дружелюбність, зацікавленість у розмові. Цікавим є той факт, що супровід розмови певними жестами, похвала хороших якостей співрозмовника, невимушене спілкування за наявності вільного часу спостерігається саме у людей з високим рівнем володіння комунікативними навичками [3, р. 123]. Слід заохочувати здобувачів освіти до гнучкості, розуміння та оцінки ситуації, готовності до взаєморозуміння та взаємодії, спілкування та підбору вдалого та влучного матеріалу спілкування, що відповідає ситуації [3, р. 119-120].

Ясуко Окада, Такафумі Савамі, Такехіко Іто дослідили, що тривале перебування у іншомовному середовищі знижує рівень комунікативної тривожності, підвищує рівень самооцінки мовних навичок, налагодження дружніх стосунків, бажання спілкуватися іноземною мовою [4, р. 2]. Існує показник визначення схильності особи до міжособистісного спілкування – WTC (Willingness to Communicate). Даний показник тісно пов'язаний із тривожністю, яка виникає під час спілкування та здібностями до спілкування загалом [4, р. 3]. Впровадження цілеспрямованих завдань (goal-oriented tasks) та завдань, пов'язаних з реальним життям (task-based learning), може сприяти підвищенню

WTC. Соціальне значення має важливу роль у налагодженні стосунків з представниками інших культурних середовищ, сприяє формуванню соціальних мереж. До того ж глибоке взаєморозуміння суспільств і культур сприятиме покращенню міжкультурного взаєморозуміння [4, р. 18-19].

Сучасне життя завдяки розвитку технологій надає доволі широке коло можливостей у галузі освіти. Зокрема, О Хе-Гьон стверджує, що останнім часом набуває популярності метод віртуального міжнародного обміну досвідом VE (Virtual Exchanges) [5, р. 3]. Загалом його реалізують з метою розвитку міжкультурної комунікації, проте ми погоджуємося з автором дослідження та вбачаємо у цьому методі надзвичайну користь також і в розвитку комунікативних навичок та підвищенні рівня спілкування японською мовою здобувачами освіти, адже тут в дію вступають також і інші процеси. На нашу думку, під час такого спілкування, студенти мають можливість реалізувати опанований лексичний та граматичний матеріал, підвищити самооцінку та мотивацію до навчання, подружитися з представниками країни, мову якої вивчають.

Міжкультурна комунікація у сучасному потоці життя посідає надзвичайно важливе місце, адже вона спонукає до вивчення та розуміння не лише іноземної культури, а й своєї власної [5, р. 3]. Тож викладачам варто адаптуватися та вибудовувати навчальний процес з урахуванням розвитку у студентів міжкультурної чутливості [5, р. 4].

Дослідження Юкіко Ябута, Юко Томінага, Грегорі Берч, Акіко Шарп також показують, що такий віртуальний обмін досвідом сприяє зміні ставленню студентів до іншої культури. Міжкультурна комунікація допомагає відчувати повагу до відмінностей та різноманітності [6, р. 41]. Це звісно не може повністю замінити повноцінне стажування за кордоном, проте, на нашу думку є однією з альтернатив. Це сучасний рівень практичного застосування іноземної мови, взаємодія представників різних країн та культур, що не лише покращує рівень

володіння комунікативними навичками, але й сприяє розвитку особистості кваліфікованих фахівців, формує навички співпраці. Порівняння та аналіз двох різних культур відкриває нові перспективи, змінює стереотипи та упередження, сприяє загальному розвитку учасників подібних проектів, виховує контроль над емоціями, сприяє розвитку відчуття ситуативних орієнтирів [6, р. 49]. Звісно, такі проекти ще варто продовжувати досліджувати та, можливо, шукати інші виміри розвитку, які можна реалізувати через них. На нашу думку розвиток онлайн-навчання є доволі хорошою тенденцією, оскільки до неї можна вдаватися і під час неочікуваних пандемій, і під час комбінованих видів навчання, бо ж доєднатися до діалогу можна з будь-якої місцини світу.

Ямасакі Хіроакі також додає, що максимальна залученість студента до інтерактивності породжує більш позитивне сприйняття світу, поглиблення самосвідомості, здатність студентів адаптуватися до стресових ситуацій у повсякденному житті, оптимізм, так як здобувач освіти є частиною процесу, говорить і слухає, його чують і він чує [7, р. 13-14].

На думку Крістін Сміт, надзвичайно важливу роль у вивченні іноземної мови відіграють мотивація та залученість студентів. Слід орієнтувати студента не лише на хорошу оцінку а на знання [8, р. 53-63]. Тобто викладачам слід вдаватися до таких видів завдань, щоб здобувачі освіти прагнули максимально продемонструвати свої знання та навички та здобути нові, будучи залученими до цікавої розмови.

Джеррі Хуан та Марк Фен Тенг дослідили, що залученість до процесу проходить через три основні стадії, кожна з яких має вплив на результат навчання. Афективний (емоції, що впливають на мотивацію), поведінковий (відображає відчутні навчальні зусилля, які реалізуються шляхом певних дій), когнітивний (відображає критичне мислення та глибинну обробку інформації шляхом осмислення зворотного зв'язку). Разом ці виміри створюють цілісний

навчальний досвід, який сприяє розвитку майстерності володіння іноземною мовою [9, р. 2].

Сучасні тенденції літератури з саморозвитку, де доволі часто зараз фігурують різні підходи та стратегії розвитку комунікативних навичок, яскраво демонструють, що подача матеріалу набуває візуалізації. Таку ж думку висловлює і Ясуші Окегава, яка дослідила, що все більше уваги приділяється виразам, які демонструють зацікавленість слухача у розповіді мовця. А також відчутні акценти на вмінні підтримати цікаву бесіду. І щоб складні психологічні процеси, як нам видається, були доступні для розуміння, радять вести діалог так, ніби кидаєш м'яч, який буде легко відбитий співрозмовником [10, р. 33]. Ми вбачаємо у цій ситуації декілька важливих моментів. Перший – зацікавленість людей у подібних знаннях свідчить про нестачу живого діалогу і про намір кожен момент спілкування зробити наповненим, цікавим та змістовним. Другий – візуалізація, хоч і передана словами, полегшує процес сприйняття, обробки, розуміння та застосування на практиці отриманої інформації. Ми вважаємо, що ці аспекти є ключами до сучасного освітнього процесу. Власне ми на заняттях намагаємося залучати студентів, у той чи інший спосіб, до спілкування японською мовою, використовуючи для обговорення діалоги-скелети (приклад, на базі якого розвиваємо та розширюємо ситуацію) та тематичні зображення, на базі яких виникають нові витвори спілкування, створені власне здобувачами освіти. Тобто в опрацюванні скомбіновано читання, аудіювання та говоріння.

Продовжуючи тему саморозвитку, яка у нинішніх студентів викликає чималий інтерес, зазначимо, що у центрі уваги саме своєрідне освоєння внутрішнього світу людини, який раніше тяжів до недосяжності. Відповідно, здобувачі освіти, перебуваючи у процесі іншомовного спілкування, можуть використати дану інформацію як об'єкт технічного впливу чи мотивацію спілкування [10, р. 43]. Позитивну дію на забезпечення комфортного спілкування чинять також повторення слів співрозмовника, вміння додати декілька слів для

демонстрації зацікавленості. Японській мові характерні перепитування, мета яких пояснюється як підтвердження та уточнення почутого задля уникнення помилок, проте, ми схильні вважати, що наявність цього обов'язкового елементу в мові, є свідченням високорозвиненого японського суспільства, яке сформувало процес ведення розмови з глибоким усвідомленням ефекту розширення теми розмови. Ясуші Окегава також зауважує, що серед низки порад щодо вдалого та ефективного спілкування є взаємна зацікавленість у темі розмови та певний рівень саморозкриття та самопрезентації, адже у процесі комунікації один співбесідник, як правило, розкривається і представляє себе приблизно на тому ж рівні, що й інший. Ми також спостерігаємо, що студенти у міжособистісному діалозі японською мовою покроково розкриваються.

Окабаяші Харуо до комунікативних навичок відносить навички слухання та навички асертивності (вільна репрезентація своїх думок та почуттів без негативного впливу на почуття та думки інших). Здобувачі освіти мають можливість розвивати свої комунікативні навички самотійно та колективно. Обмін думками через спілкування під час виступів, презентацій та дискусій спонукає кожного здобувача освіти до самоаналізу, роздумів та мислення. Оскільки надзвичайно важливими є міжособистісні стосунки, слід заохочувати студентів до виголошення промов перед публікою та бажання рости і розвиватися [11, р. 93]. Ми розділяємо таку думку, оскільки наші спостереження показують, що чим цікавішими виходять репліки чи монологи здобувачів освіти, тим більше бажання до вивчення японської мови, вдосконалення знань, мотивації до розширення словникового запасу.

Іноуе Хірофумі та Ямашіта Джун переконані, що працюючи над розвитком комунікативних умінь шляхом отримання досвіду міжособистісних стосунків, приходить розуміння того, що спілкуватися доведеться не лише з однолітками, але й з представниками старшого чи молодшого покоління. Тому варто зважити використання тих чи інших вербальних та невербальних особливостей

комунікації [12, р. 1-2]. Вдале поєднання у діалозі мовних та немовних комунікативних навичок виховує почуття власної гідності, самоповаги, самоствердження, допомагає пізнати співбесідника, відчувати взаємодію з ним та повагу до нього, позбавляє упереджень [12, р. 8].

На важливості невербальних характеристик наголошує також Оуен Харгі, зокрема на таких як зоровий контакт, вираз обличчя, жести, мова тіла [13, р. 349-350].

Сьогодні вміння володіти іноземною мовою є практично обов'язковим, оскільки це відкриває світ широких можливостей. Вміння висловлюватися іноземною мовою є доволі складним, так як коли не перебуваєш у середовищі, то критично не вистачає практики саме природного говоріння. В той же час дана навичка є надзвичайно цінною. Діас Андріс Сусанто, Нафі Ельмасарі та Джоко Шрі Бімо схиляються до думки, що для напрацювання та вдосконалення рівня говоріння іноземною мовою надзвичайно корисними є розповіді та перекази різноманітних історій. Матеріалом для роботи є двомовні книжки. Такий вид діяльності сприяє закріпленню та розширенню знань з лексики та граматики [14, р. 41]. Ми також доповнимо, що двомовні навчальні матеріали структурують використання лексичного та граматичного матеріалу у потоці іншомовного мовлення. Володіння декількома мовами сприяє міжкультурному взаєморозумінню і покращує когнітивні навички, забезпечує конкурентну перевагу на ринку праці, сприяє особистому розвитку, надає перспективи працевлаштування та кар'єрного росту [14, р. 42]. Студенти більш впевнено висловлюють свої думки, більш активні в обговореннях різних питань. Паралельно з цим виховується повага до традицій іншомовного суспільства, поглиблене розуміння та сприйняття різних точок зору, емпатія, цікавість до інших культур [14, р. 47].

Окрім двомовних навчальних матеріалів, дослідники також вбачають позитивні результати у рольових іграх.

Оуен Харгі пропонує ідею, що комунікація є моментом спонтанності ситуації та реакції співрозмовника у ній. І цей момент втрачає сенс, якщо комунікацію розглядати з точки зору навичок [13, р. 611].

Цікавим нам видається погляд щодо того чи варто заглиблюватися у зміст кожної навички процесу спілкування. Адже, можна керувати автомобілем, не замислюючись над процесом. У такий же спосіб можна взаємодіяти у суспільстві, не заглиблюючись та не аналізуючи деталі процесів, які мають місце бути [13, р. 612]. Тут ми спостерігаємо явище візуалізації, про яке згадували вище. А також робимо висновок, що загалом, здобувача освіти можна навчити говорити іноземною мовою, як особу можна навчити керувати автомобілем. Але тут же, викладацький спосіб мислення породжує у нас думку про те, що процес спілкування іноземною мовою буде вдалим, як і кермування, лише за умови дотримання певних норм та правил, а відповідно, за рахунок володіння певними навичками. Успіх орієнтації у спонтанній ситуації, на нашу думку, забезпечує впевнене володіння фоновими навичками говоріння та спілкування.

Процес комунікації включає в себе говоріння з одного боку та слухання учасників процесу з іншого. Кожен учасник розмови перебуває у ролі слухача та доповідача, кодуючи та розкодовуючи інформацію [13, р. 90]. Слід акцентувати увагу студентів, що обидві ролі надзвичайно важливі.

Окремо варто згадати, що особливу складність становить використання ввічливої лексики. Викладачі повинні зважати, що спілкування в професійному середовищі має бути ефективним та проведеним на належному рівні. Прілли Прісцила Індраджая, Пітрі Харіанті дослідили, що особливо складно даються телефонні розмови. Тож слід шукати інтерактивні методи навчання, які б відбувалися у різнопланових контекстах. Було доведено, що одним з найдієвіших для напрацювання діалогового мовлення є метод комбінації аудіювання та говоріння [15, р. 367]. Навчальний досвід збагачується через прослуховування автентичних матеріалів, оскільки опрацьовуються не лише лексика та граматики,

а й темп та інтонація, відбувається вдосконалення мови шляхом наслідування [15, р. 369]. Ми погоджуємося, що проблемою є брак навчальних матеріалів, присвячених даній темі [15, р. 374].

Майк Лоуренс Г. Ратуніл, Джеффри М. Тінаган, Дорін Е. Кабунілас, Домінік Браян С. Сан-Хосе стверджують, що ефективні педагогічні методи є ключем до оволодіння іноземною мовою. Перед викладачами стоять такі виклики як: мовний бар'єр, бажання студентів брати участь у запропонованих видах діяльності, баланс стилів та методів викладання. Пропонують приймати та долати ці виклики шляхом адаптивних стратегій: консультації з викладачами-носіями мови, самостійний професійний розвиток викладача. Ми цілком згодні та вважаємо, що викладачам необхідно бути максимально волатильними у підходах викладання, адже сучасні тенденції доволі різновекторні [16, р. 43-53].

Юхно Н. В. стосовно даного питання виокремлює компетентнісний, контекстний та особистісно-діяльнісний виміри компетентності студентів, яка реалізується через лінгвістичну, дискурсивну, розмовну, прагматичну, інформаційно-технологічну, стратегічну, соціокультурну, особистісно-креативну компетенції. Також увагу акцентовано на когнітивному, операційно-дієвому, емоційно-вольовому, мотиваційно-ціннісному, рефлексивному компонентах [17, с. 113-120].

Павліщева Яна вважає, що лексичний підхід, використання відеоматеріалів та лінгвістичних ігор нестандартним чином розвивають комунікативні навички студентів, усувають мовний бар'єр та сприяють вільному спілкуванню [18, с. 94-99].

Лінгвокультурний, соціолінгвістичний, соціально-психологічний компоненти іншомовної компетенції виділяє Валюкевич Т. В. До сучасних дієвих методів розвитку мовленнєвої компетенції іноземної мови відносить мультимедійні курси та Інтернет, симулятивне та імітувальне спілкування, скетчинг, рольові ігри, перегляд фрагментів фільмів [19, с. 92-97].

Башинська Інна тяжіє до думки, що лінгвістичний, комунікативний, соціокультурний компоненти лежать в основі формування іншомовної компетентності. Схильна вважати, що дієвими є інсценування, імітаційні ігри, мовні етюди, вистави, конкурси, тематичні вечори. Проте, наголошує, що межі педагогічних умов не слід перетинати [20, с. 637–639].

Гвоздяк О. М., Іваніцька Ю. В., Козак А. В. окреслили такі чинники успішності засвоєння іноземної мови: мотивація, впевненість у собі, низький рівень тривожності [21, с. 60-66].

Отже, аналізуючи дослідження та експертні думки закордонних та вітчизняних дослідників, ми дійшли висновку, що дана тема є доволі глибокою і відкритою до спостережень та вивчення.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Мета сучасного викладача японської мови, на нашу думку, полягає у вихованні достойного та свідомого здобувача освіти шляхом реалізації навчання комунікації та розвитку навичок говоріння японською мовою через використання різноманітних підходів. Очевидно, що науковці вдаються до різносторонніх методів щодо вивчення цього питання. Тож ми вирішили доєднатися, провести власні спостереження і визначити, які саме види навчальної діяльності є найефективнішими для засвоєння навичок та отримання необхідних знань щодо чотирьох основних царин комунікації: граматичної, соціолінгвістичної, комунікативної і стратегічної. А також окреслити ключові моменти, що сприяють успішному навчанню говорінню японською мовою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Віднайти способи навчання комунікації японською мовою, які зможуть зацікавити студента, вмотивувати його до саморозвитку, пізнання японського суспільства та культури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Використовуючи керівництво з навчання говоріння, запропоноване Японською Фундацією, ми проводили

власне дослідження, спираючись на чотири основні царини комунікативної діяльності, які реалізуються певними вміннями [22, р. 20]. Ми маємо на меті визначити, які саме стратегії викладання говоріння якісно забезпечують ефективну презентацію кожної з них.

Зазначимо також, що для проведення дослідження ми додатково використовували навчальні матеріали зі створення та виголошення промов, граматичні матеріали на базі візуалізації у вигляді манґа та серію матеріалів *Irodori Seikatsu no Nihongo* [23; 24; 25].

Насамперед, розглянемо окремо кожну царину комунікативної діяльності.

Граматична, що характеризується здатністю правильно розуміти та використовувати мову з точки зору граматики. Навички та знання: граматичні правила, лексика, вимова (інтонація та акцент), написання букв та ієрогліфів. Наші спостереження показують, що для опрацювання даного рівня найдієвішими є такі підходи: багаторазове повторення слів, словосполучень, речень за викладачем чи диктором; діалоги-приклади (діалоги-скелети); відпрацювання граматичних схем на візуальному матеріалі; шедовинг; гра в переклад (коли студент отримує від інших учасників групи україномовне речення і повинен відтворити його японською мовою без підготовки).

Соціолінгвістична, що характеризується здатністю правильно використовувати мову, дотримуючись різних правил залежно від стосунків з співрозмовником та ситуації. Навички та знання: вибір стилю мовлення залежно від співрозмовника та ситуації, невербальна поведінка. На нашу думку, ефективними методами для засвоєння даної сфери є: рольові ігри; діалоги-приклади; відео (до уваги береться не лише мовлення, а й демонстрація поведінки); відпрацювання на візуальному матеріалі; шедовинг.

Комунікативна, що характеризується здатністю вибудовувати розмову та керувати нею. Навички та знання: розвиток, продовження та завершення розмови, вставні слова, зміна та розвиток теми, черговість висловлювань. Ми

схильні вважати, що промови за зразком, промови, перекази, твори-перекази, найкраще імпонують напрацюванню даного рівня.

Стратегічна, що характеризується здатністю контролювати власні висловлювання та висловлювання співрозмовника, виправляти ситуацію, коли комунікація не вдається. Навички та знання: коригування власної теми (перефразування, пояснення, використання рідної мови), прохання про допомогу співрозмовника (повторне запитання). Ми дійшли висновку, що найкраще підходять такі методи як міні-спічі, діалоги на спонтанну тематику без підготовки чи обговорення певної проблематики у групах, кожна з яких відстоює свою позицію, наводячи переконливі аргументи.

Підсумовуючи, зазначимо, що акценти у нашій методиці викладання говоріння та комунікації на усній взаємодії і усному мовленні, які реалізуються шляхом відпрацювання опорних навичок говоріння та фундаментальних вмінь комунікації, базових знань міжкультурної комунікації. Обрані нами види діяльності спонукають здобувачів освіти визначати мету повідомлення мовця, продумувати зміст своїх висловлювань японською мовою та спосіб донесення інформації до співрозмовника чи слухача.

Дане питання настільки глибоке та неосяжне. Ми переконані, що варто продовжувати працювати у цьому напрямку.

Висновки. Комунікація є надзвичайно важливим процесом, який забезпечує обмін думками, приємне існування, пізнання нового, соціалізацію, співіснування, задоволення життєвих потреб тощо. Від якості висловлювання залежить хід діалогу. Тож надзвичайно важливо заохочувати студента до розвитку навичок говоріння та комунікації, розвивати здатність контролювати зміст і стиль мовлення відповідно до ситуації та слухача. Більше того необхідно переконувати його у тому, що говорити потрібно правильно і легко, адже в цьому сенс поваги до співбесідника. Комунікація японською мовою є джерелом існування у япономовному суспільстві. Багатогранність методів та підходів

навчання говорінню відкриває широкий спектр можливостей перед викладачем та студентами, проте варто до всього підходити виважено. Викладачам необхідно подбати про мовну компетентність та здібності комунікації здобувачів освіти задля реалізації їхнього потенціалу.

Список використаних джерел:

1. 彩花伊藤. キャリア形成へとつなげていくコミュニケーション能力の育成を目指した授業実践：高等学校特別活動からのアプローチ. 静岡大学大学院教育学研究科教育実践高度化専攻. 2025. P. 216–221. DOI: <https://doi.org/10.14945/0002001572>.
2. 項名縉, 久保村里正. コミュニケーション能力の伸長を企図するワークショップ. 日本基礎造形学会論文集. 2024. P. 9-16. URL: https://www.jstage.jst.go.jp/article/jsbdakisoarticle/33/0/33_9/_pdf (Last accessed: 29.07.2025).
3. 大地荒川, 真彦町田, 倫典橋詰, 貴久吉田. コミュニケーション能力を向上させるには. 群馬大学共同教育学部. 2021. P. 119–124. URL: <http://hdl.handle.net/10087/13405> (Last accessed: 30.07.2025).
4. 靖子岡田, 崇文澤海, たけひこいとう. 高校生の長期留学がコミュニケーション志向に与える影響. 2025. P. 1–22. DOI: <https://doi.org/10.24743/0002000319>.
5. 惠卿呉. 日韓の外国語教室におけるバーチャル型国際間交流授業の実践と課題 ―言語運用能力と異文化間コミュニケーション能力に与えた影響を中心に―. 国際基督教大学. 2022. P. 3–19. DOI: <https://doi.org/10.34577/00005126>.
6. 由己子籾田, 裕子富永, グレゴリーバーチ, 昭子シャープ. Collaborative Online International Learning (COIL)を活用した異文化コミュニケーション

- ン能力育成プログラムの構築. 清泉女学院短期大学. 2025. P. 41–50. URL: <https://seisen-jc.repo.nii.ac.jp/records/2000126> (Last accessed: 01.08.2025).
7. 博昭山咲. コミュニケーション能力の向上を図る授業開発と実践: 広島市立大学「人間関係とコミュニケーション」を事例に. 広島市立大学教育基盤センター紀要. 2024. 1. P. 2-16. URL: <https://hcurl.acoffice.biz/hcuhp/KgApp/k04/resid/S001832/A250201114439051750/868> (Last accessed: 01.08.2025).
8. Smith C. Challenges in English Language Education in Japan: Policy vs. Practice. *European Journal of Education and Pedagogy*. 2025. 6(2). P. 53–63. DOI: <https://doi.org/10.24018/ejedu.2025.6.2.912>.
9. Huang J., Teng M. F. Peer feedback and ChatGPT-generated feedback on Japanese EFL students' engagement in a foreign language writing context. *Digital Applied Linguistics*. 2025. 2. 18p. DOI: <https://doi.org/10.29140/dal.v2.102469>.
10. 桶川泰. 視覚化するコミュニケーション能力. 神戸大学国際文化学研究推進インスティテュート. 2025. 3(1). P. 33-46. DOI: https://doi.org/10.60247/promis.3.1_33.
11. 岡林春雄. コミュニケーション能力向上を目指した心理教育の実践. 徳島文理大学研究紀要. 2021. 第102号. P.98-99. DOI: https://doi.org/10.24596/tokusimabunriu.102.0_93/.
12. 井上裕文, 山下純. コミュニケーション交流学習への取り組み – ホスピタリティの涵養とコミュニケーション能力の向上をめざして –. 2021年5巻論文. 薬学教育. 一般社団法人日本薬学教育学会. 2021. 9p. <https://doi.org/10.24489/jjphe.2021-008>.
13. Hargie O. The Handbook of Communication Skills (4th ed.). Routledge, 2018. 628p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315436135>.

14. Susanto D. A., Elmasari N. & Bimo D. S. Integrating SLA to Enhancing Bilingual Skills in Developing Vocabulary, Speaking, Listening and Reading through Storytelling. *IJELT: Indonesian Journal of Education, Language, and Technology*. 2025. 1(1). P. 39-54. URL: <https://ijelt.com/index.php/ijelt/article/view/14> (Last accessed: 01.08.2025).
15. Prillie Priscila Indradjaja, Pitri Haryanti. Needs Analysis of Audio-Based Learning Media for Telephone Conversations in Business Japanese. *Indonesian Journal of Multidisciplinary Research*. 2025. Vol. 5 (2). P. 367-376. DOI: <https://doi.org/10.17509/ijomr.v5i2.85048>.
16. Mike Lawrence G. Ratunil, Jeffrey M. Tinagan, Doreen E. Cabunilas, Dominic Bryan S. San Jose. Classroom Strategies and Challenges: A Case Study of a Filipino Assistant Language Teacher (ALT) in Japan. *International Journal of Innovative Studies in Humanities and Social Studies*. 2025. 1(2). P. 43-53. DOI: <https://doi.org/10.71123/ijishs.v1.i2.25005>.
17. Юхно Н. В. Суть та структура іншомовної комунікативної компетентності фахівців. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. No 51. С. 113-120. DOI: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2022-51-13>.
18. Павліщева Я. Засоби ефективного розвитку комунікативних навичок на заняттях з іноземної мови. *Молодий вчений*. 2021. 9 (97). С. 94-99. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-9-97-20>.
19. Валюкевич Т. В. Розвиток мовленнєвої компетенції на заняттях з англійської мови у студентів нефілологічних спеціальностей. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 27. Т. 1. С. 92–97. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.1.16>.
20. Башинська І. Формування іншомовної компетентності на уроках англійської мови. *Grail of Science*. 2023. 24. С. 637–639. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.119>.

- 21.Гвоздяк О. М., Іваніцька Ю. В., Козак А. В. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов: роль мотивації та психологічних чинників (німецька мова). *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Вип. 32. Т. 1. С. 60-66. DOI : <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.1.10>.
- 22.話すことを教える. 国際交流基金日本語教授法シリーズ3. 東京 : ひつじ書房、2009. 107 頁.
- 23.初級からの日本語スピーチ: 国・文化・社会についてまとまった話をするために. 国際交流基金. 関西国際センター. 東京 : 凡人社, 2011. 151 頁.
- 24.マンガでマスター 日本語文型70. 東京 : アルク, 2025. 208 頁.
25. いろどり 生活の日本語. 独立行政法人国際交流基金. 2020. URL: <https://www.irodori.jpf.go.jp/> (Last accessed: 02.08.2025).